

FRÅN ISTID TILL NUTID

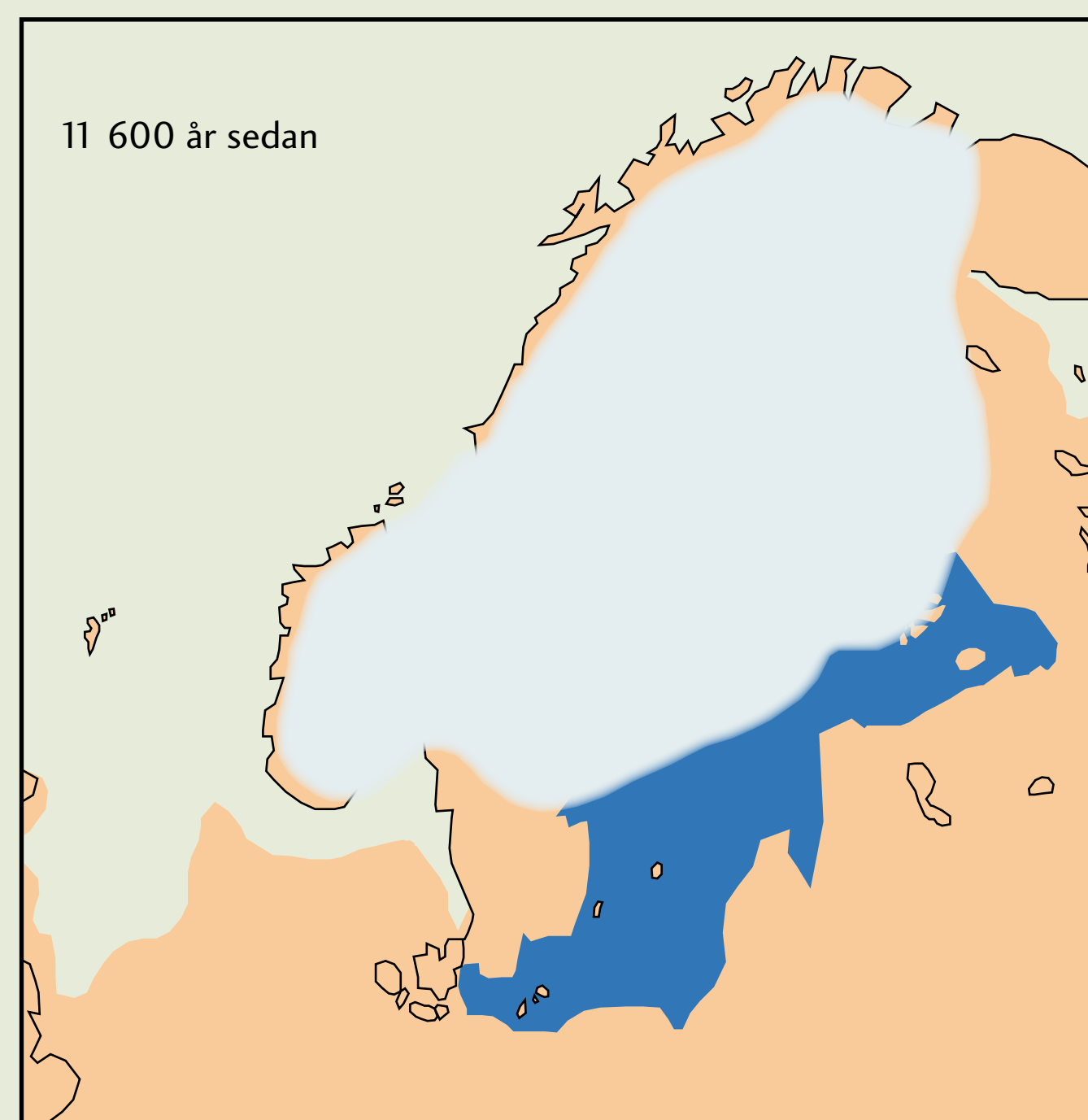
Istidsleden

Här i Dals Ed kan du se många spår efter när den stora inlandsisen drog sig tillbaka i slutet av istiden. Följ med på en upptäcktsfärd längs istidsleden runt Lilla Le och bort till Stora Les strand.

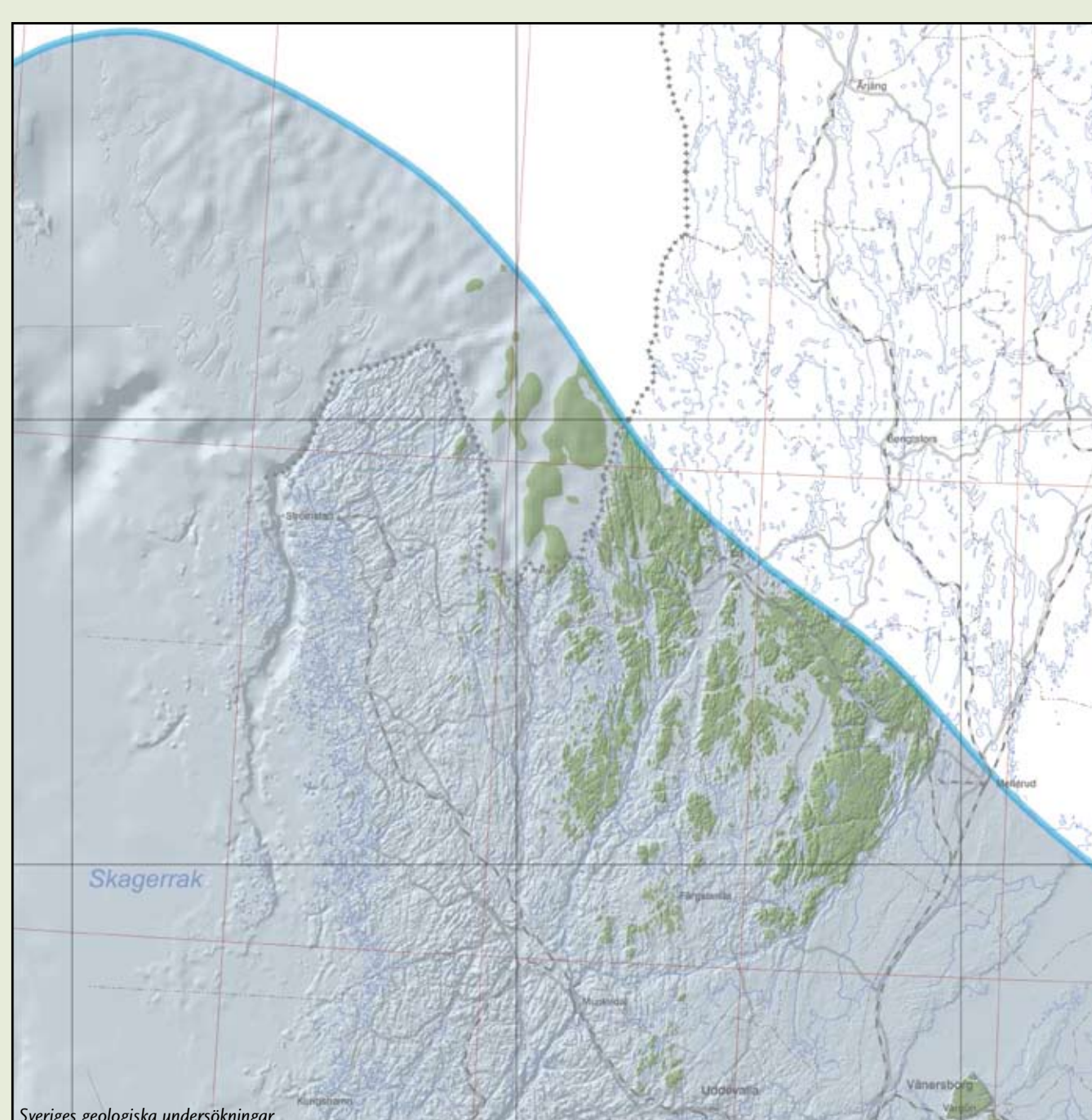
I området kring Dals Ed finns en rad olika avlagringar från istidens slutskede. Spår som har haft stor betydelse för förståelsen om hur det gick till när isen smälte.

Isen började lämna Dalsland för ca 13 000 år sedan och sakta blottades ett landskap som legat under ett kilometertjockt istäcke i många tusentals år.

Under avsmältningen inträffade flera avbrott, för drygt 12 000 år sedan blev det åter kallare, isen slutade smälta och kanten på istäcket låg still under en lång tid. Det här ledde till två israndsbildningar som kan ses norr och söder om Lilla Le. Dessa bildningar ingår i ett stråk som kan följas från Norge i väster och tvärs över Sverige bort till södra Finland i öster.

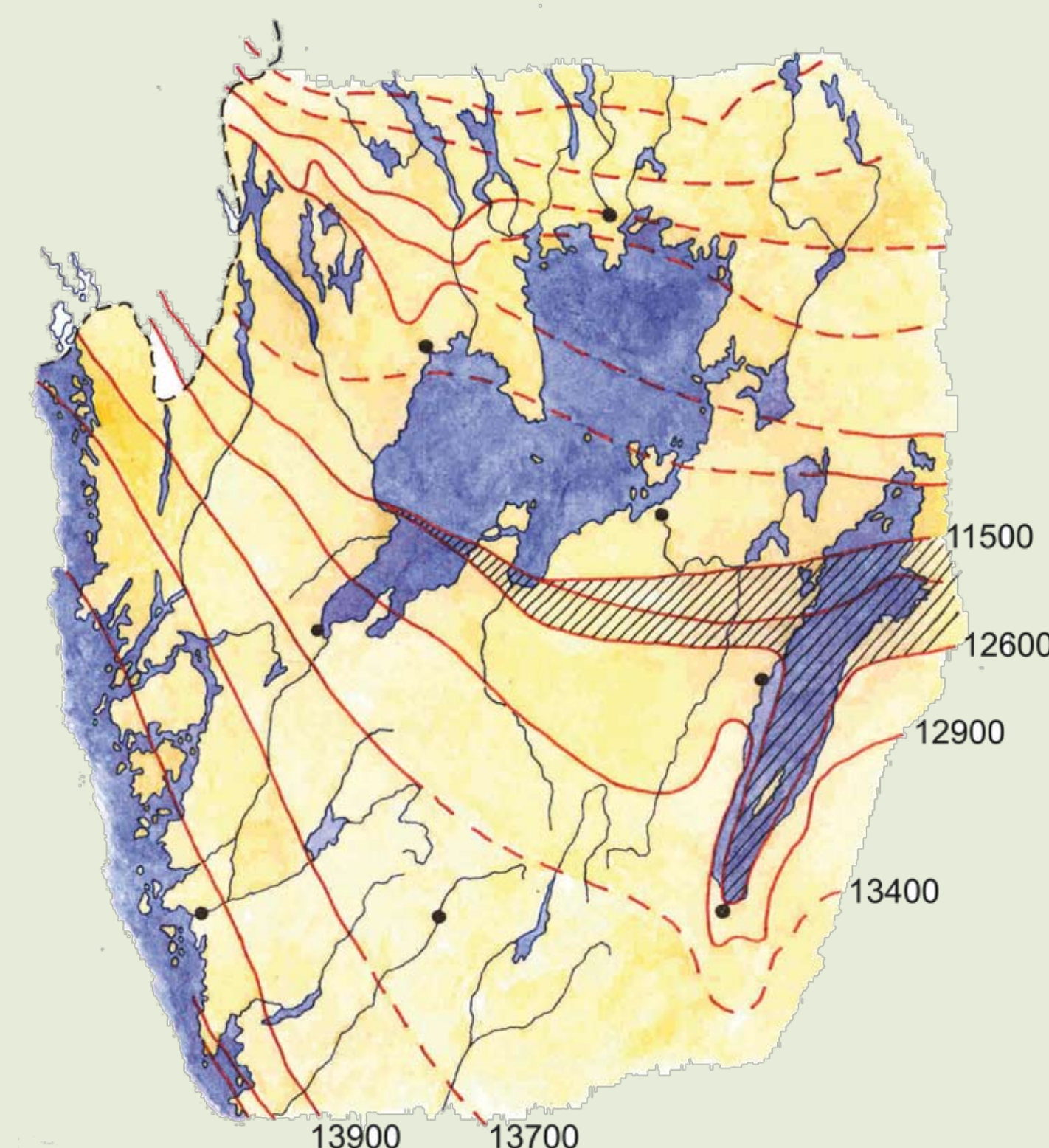

Till att börja med täckte havet det mesta av landet som isen lämnade. Det finns spår i terrängen av det som man kallar Högsta kustlinjen. Längs leden når man områden som legat över denna linje. Här finns istida spår som havet aldrig rört, bland annat dödisgröpar (vid skylt 5) och en erosionsränna, kursurdal (vid skylt 6).

På kartan nedan kan du se i vilken takt isen smalt undan. De olika linjerna visar var iskanten låg vid olika tillfällen (streckat område på kartan).

Isen smälte inte hela tiden i jämn takt. Temperaturen varierade och ibland blev det åter ett kallare klimat då isen slutade smälta. Från 12 600 år sedan och ungefär tusen år framåt till 11 500 blev det åter kallare vilket gjorde att isen växte till igen och iskanten rörde sig fram och tillbaka över landskapet.

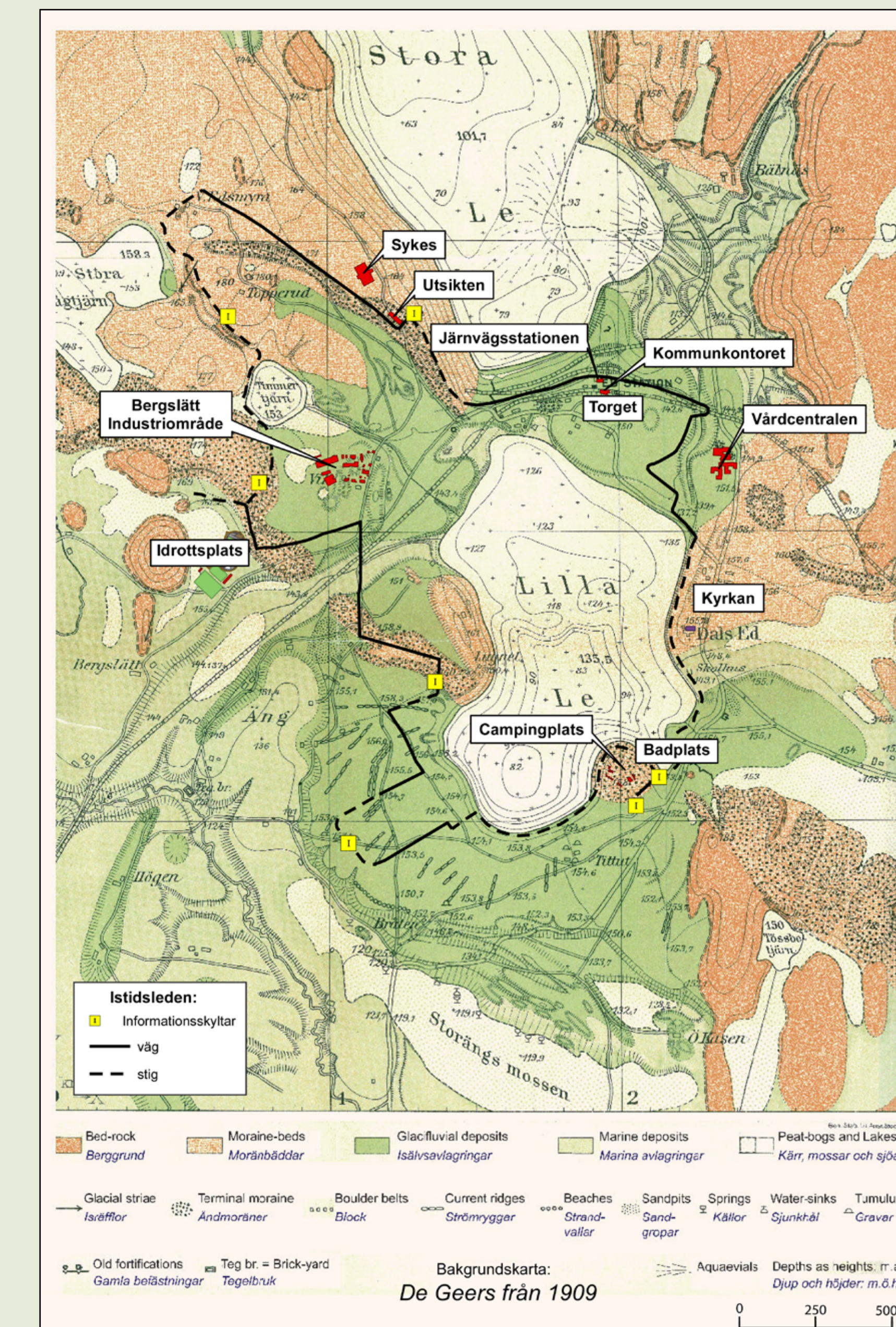

Sveriges nationalatlas./Efter Berg och Jord, andra utgåvan, 1998./Kartbild ovan och till ner till vänster.

Kartan till vänster visar fördelningen mellan land och hav vid inlandsisen kantz för ungefär 12000 år sedan. Landet hade varit nerpressat av isens tyngd och höjde sig sakta ur havet. Den linje dit havet nådde när isen försvann/smältit undan och vattnet stod som högst kallas Högsta kustlinjen.

Lervarens fader

För drygt hundra år sedan år (1909) publicerade geologen Gerard De Geer en artikel om de geologiska avlagringarna från istiden vid Dals Ed (Dals Ed, Some stationary Ice-borders of the last Glaciation). Detta skedde under en tid då kunskapen om Sveriges geologi höll på att växa fram. De Geer är mest känd för sitt arbete med att upprätta en tidsskala med hjälp av så kallade lervarv som är årsavlagringar som bildades under vårfloden i inlandsisens avsmältning.

De Geers karta från 1909.

Vill du veta mer om geologin i området runt Lilla Le kan du gå in på www.dalsed.se

For english / Für Deutsch www.dalsed.se